

Uvodnik • Editorial

Drage čitateljice i čitatelji, pred nama je dvadeseti broj časopisa, kojim zaokružujemo desetu godinu izlaza. Dugujem zahvalnost na potpori i podršci mnogima među vama, osobito svima koji su svoju kreativnost, vrijeme, trud i dobru volju ugradili u njegove stranice.

Libri & Liberi utemeljili smo 2011. godine na skupštini HIDK, a prvi je broj objavljen 2012. Tijek događaja opisala sam u uvodnicima prvih brojeva. Mnogi od onih koji su nam tada pomogli da stanemo na noge, bilo donacijama ili svojim dragovoljnim, ali predanim radom i entuzijazmom, i danas su uz nas. Hvala vam na svakom, pa i najmanjem doprinosu i poticaju.

Iznimno važnu potporu našega međunarodnoga uredništva primamo još od vremena osnivanja časopisa, kada su nam se, u odgovoru na kratak poziv, spremno pridružili naši uzori iz svijeta istraživanja dječje književnosti. Na stranicama časopisa nalaze se vaša imena. Svakomu od vas dugujem zahvalnost na pruženoj ruci i dobronamjernim savjetima. Bez vas bi naš put bio sigurno teži, opterećen mnogim lutanjima i nedoumicama. Ozbiljno shvaćamo svoju odgovornost i činimo sve kako ne bismo iznevjerili veliko povjerenje s kojim ste nas prihvatili na prijateljski i topao način. Vaše poruke podrške ostaju nam trajni poticaj! Velika vam hvala!

Dio Uredništva sastavljen od članova i članica Hrvatske udruge istraživača dječje književnosti (HIDK) s vremenom je mijenjao sastav, ali svatko je od njih ostavio trag i pridonio našim uspjesima. Razlog je promjena uključivanje većega kruga znanstvenika, osobito mlađih istraživača, koji, oslanjajući se na iskustva svojih prethodnika, preuzimaju složene zadatke kako bi na taj način osigurali daljnji život časopisa. Svima zahvaljujem na vrijednom radu, zalaganju, na sadržajnim sastancima i na inspirativnom radnom okruženju u kojem nikomu nikada ništa nije bilo teško napraviti.

Naši profesionalni suradnici pomažu u pripremi radova za objavljivanje i obavljaju nužne administrativne i tehničke poslove. Iako ovdje ne navodim pojedinačna imena svih koji su pomogli i kojima sam duboko zahvalna, jer ih ima toliko da bi ovaj Uvodnik znatno premašio primjereni prostor, ipak moram spomenuti troje koji su s nama od samoga početka i nikada se nisu ni najmanje umorili savršeno ispunjavajući uredničke želje i prohtjeve, čak i u najkraćem roku: Antonija Balić-Šimrak, zaslužna za izgled časopisa i omotne ilustracije, Mark Davies, engleski lektor i Nataša Vuković, zadužena za prijelom. Velik je broj studentica i diplomantica pomagao na različite načine, a neke su od njih trajno ostale suradnice u tajništvu časopisa. Njihov entuzijazam, dobra volja i veselje važan su dio radnoga okruženja i neizostavan izvor vitalnosti časopisa. Svima vam zahvaljujem jer se uvijek mogu osloniti na vas.

Razvoj časopisa *Libri & Liberi* (uključujući i imena brojnih suradnika) zabilježen je na njegovim stranicama, u impresumima i kolofonima u tiskanim primjercima, kao i na našoj mrežnoj stranici, gdje se mogu vidjeti i referentne baze koje prate časopis te njegov trenutačni status („rejting“). Ovdje se stoga radije osvrćem na značajke do sada objavljenih godišta promatrajući ih u cjelini.

U deset godina izlaženja objavili smo 4364 stranica, tj. prosječno nešto manje od 220 po svesku. Najopsežniji je bio prvi broj petoga godišta (312 str.), a najtanji su bili prvi brojevi prvoga i drugoga godišta (168 str.). Objavili smo više od 400 priloga, koje je napisalo ili priredilo za objavljivanje ukupno 220 autora iz 30 zemalja, a najviše iz Hrvatske, Sjedinjenih Američkih Država, Njemačke i Italije. Posebno smo sretni što je među njima čak 38 studenata ili mladih autora koji su u trenutku kad su u našem časopisu objavili svoj prvi prilog netom diplomirali te više od trideset autora koji su bili u statusu doktorskih studenata. U toj se činjenici ogleda politika poticanja zainteresiranih studenata na aktivno sudjelovanje u akademskoj zajednici. Uistinu, mnogi od njih nastavili su surađivati i pridonositi i kasnije, kao profesionalci i mladi znanstvenici.

Polovica autora, tj. njih 110, napisalo je 115 znanstvenih i stručnih radova objavljenih u rubrici Studije (66 na engleskom, 44 na hrvatskom i 5 na njemačkom jeziku). Od toga su dvije petine radova objavili hrvatski autori, a tri petine autori iz drugih zemalja. Gotovo 300 znanstvenika iz cijeloga svijeta pomogli su nam ocijeniti radove koji su nam ponuđeni za objavljivanje, a njihov se popis nalazi u rubrici Recenzenti na našoj mrežnoj stranici.

Objavili smo do sada 154 prikaza knjiga, od čega se više od polovice odnosi na znanstvenu i stručnu literaturu objavljenu na engleskom jeziku (86), oko trećine na onu na hrvatskom (48), 16 je prikaza naslova objavljenih na njemačkom, dva su prikaza knjiga objavljenih na talijanskom, jedan prikaz knjige na francuskom i jedan one na slovenskom jeziku.

U rubrikama Baština, Građa i Nanovo objavljivali smo stara djela i dokumente koji otkrivaju manje poznate činjenice o hrvatskoj dječjoj književnosti te pokazuju da se mnoge pojave zabilježene u hrvatskom kontekstu sasvim uklapaju u širu, europsku, a dijelom i svjetsku povijest dječje književnosti. Cilj je tih priloga ponuditi građu za daljnja istraživanja i uspostaviti poveznice pojedinih nacionalnih književnosti i kultura te na taj način potaknuti živi međunarodni dijalog. Desetak je teško dostupnih naslova iz povijesti hrvatske dječje književnosti i kulture koji su danas objavljeni u cijelosti u obliku faksimila, a djelomično je na taj način predstavljeno još petnaestak naslova i jednako toliko članaka i drugih priloga različitih autora koji su relevantni za istraživanje i bolje razumijevanje hrvatske dječje književnosti.

Objavili smo više tematskih brojeva. Dva su bila posvećena stotoj obljetnici objavljivanja dječjih klasika Ivane Brlić-Mažuranić, broj 2 (2) iz 2013. romanu *Čudnovate zgode šegrta Hlapića* (1913.), a broj 5 (2) iz 2016. njezinoj zbirci umjetničkih bajki *Priče iz davnine* (1916.). Sto i pedesetu obljetnicu objavljivanja Carrollova klasika *Aličine pustolovine u Čudozemskoj* (1865.) obilježili smo brojem 4 (2) iz 2015., a stotu

obljetnicu završetka Prvoga svjetskoga rata brojem 7 (2) iz 2018. Posebno smo ponosni na broj 8 (2) iz 2019. o materijalnosti slikovnice, koji je kao gošća urednica priredila Ilgim Ververi Alaca iz Turske. I ovom se prilikom zahvaljujem kolegici na primjernoj suradnji i izvrsnom uredničkom poslu. Osim toga, nekoliko je brojeva tek naglasilo pojedine teme. Tako smo u broju 1 (2) iz 2012. godine objavili više priloga posvećenih dvjestotoj obljetnici *Bajki za djecu i dom* braće Grimm, uključujući i faksimile prvih hrvatskih prijevoda njihovih bajki, tj. prve atribuirane bajke, „Sedam gavrana“, iz 1895. i četiri bez navođenja autorstva iz 1870-ih godina. U broju 3 (2) iz 2014. posebno se obrađuju dvije teme: opus hrvatskoga dječjega pjesnika iz 19. stoljeća, Krunoslava Kutena, te važni detalji iz profesionalnoga života Ivane Brlić-Mažuranić, tj. njezin status prve akademkinje u Hrvatskoj i četiri nominacije za Nobelovu nagradu iz književnosti. Popularan i važan nakladnički niz dječje književnosti Vjeverica, koji je u Hrvatskoj izlazio u drugoj polovici 20. stoljeća, istaknuta je tema broja 5 (1) iz 2016.

I u ovom se broju pokazuje međunarodno usmjerenje časopisa *Libri & Liberi* i otvorenost za različite teme i pristupe. U rubrici Studije objavljujemo pet radova. Njihove autorice dolaze iz različitih zemalja. Tri pristupaju odnosu prošlosti i sadašnjosti iz međusobno različitih perspektiva. Yuliya Stodolinska analizira verbalne i vizualne prikaze oceanskih prostora u nakladničkom nizu *American Girl* koji obuhvaća romane o djevojčicama iz različitih razdoblja povijesti i suvremenosti SAD-a te tumači metaforička značenja analiziranih prikaza. Anastasia Oikonomidou pita se čemu pisati povijesne romane analizirajući djela suvremenoga grčkoga dječjega pisca Christosa Boulotisa te otkriva kako autor obrađuje pojedine ideološki bremenite teme koje su često predmet prijepora u današnjem javnom prostoru. Harjito analizira javanske folklorne priče za djecu s obzirom na položaj i status ženskih likova u tradicionalnom društvu te pokazuje kako se tradicionalne društvene norme i danas prenose mladim čitateljima u obliku dječjega štiva. Anikó Utasi dotiče se slične teme, predstavljajući novo prepričavanje tradicionalnih priča braće Grimm iz pera mađarske autorice Aliz Mosonyi, koja stare tekstove nudi suvremenim čitateljima u novom, zaigranom, duhovitom i intermedijalnom ruhu. Mirzana Pašić Kodrić razmatra pitanja etičnosti, estetike i ideologije u dječjoj književnosti u svjetlu suvremenih kritičkih pristupa, osobito etičke kritike kao interdisciplinarnе poveznice filozofije i znanosti o književnosti.

Ostale su rubrike, osim Prikaza, posvećene samomu časopisu i desetoj obljetnici. U rubrici Baština donosimo omotne ilustracije Antonije Balić Šimrak koja je istančanim likovnim pristupom obogatila značenja priloga uvrštenih u pojedine brojeve. Pregledno i na jednom mjestu možemo vidjeti cjelovitu koncepciju dizajna časopisa i posebnost svake pojedine omotne ilustracije, neopterećene detaljima korica. Cijele se omotne ilustracije inače vide jedino kad uzmemo tiskanu inačicu časopisa u ruke jer se na mrežnoj stranici prikazuje samo prednja strana korica pojedinih brojeva. U rubrici Građa objavljujemo bibliografiju svih dvadeset brojeva *Libri & Liberi*, uključujući, dakle, i ovaj. Stoga je ta rubrika na specifičan način autoreferentna. Uz bibliografiju, Helena Horžić priredila je i popis autora koji su svojim priložima tijekom desetogodišnjega razdoblja popunjavali stranice časopisa.

U sljedećem razdoblju uvest ćemo još neke promjene i unaprijediti i osuvremeniti procese djelovanja časopisa, ali o njima u sljedećem broju.

Nadam se da ćete i ubuduće otvarati stranice starih i novih brojeva časopisa *Libri & Liberi* i u njima nalaziti tekstove i materijale koji će vas potaknuti na dublje pronicanje u različita područja dječje književnosti i kulture, ali i na to da nam se pridružite kao autori i suradnici.

Smiljana Narančić Kovač

Dear Readers,

This is the twentieth issue of our journal, which rounds off the tenth volume. I owe gratitude for support and assistance to many among you, especially those who have built their creativity, time, effort and goodwill into the pages of *Libri & Liberi*.

Libri & Liberi was established by the Croatian Association of Researchers in Children's Literature (CARCL) in 2011, and the first issue appeared in 2012. I described the initial circumstances in the early editorials. Many of those who helped us grow, whether by donations or by volunteering work, are still with us today. Thank you for every single contribution and encouragement!

We have had invaluable support from our international Editorial Board since the very beginnings, when our role models from the realm of scholarly research of children's literature readily joined us, in response to a simple invitation. I am deeply grateful to each of you for your help and kind advice, saving us from potential pitfalls and wrong turns along the way. We are aware of our responsibility, and we are doing our best to respond fittingly to the confidence with which you warmly received us into your friendly circles. Your messages of encouragement remain our permanent inspiration. Thank you so much!

The composition of part of the Editorial Board consisting of CARCL members has changed over time. However, everyone who participated in the past, just as each person who now participates in the Croatian team, has left an individual trail, and has contributed to our accomplishments. The reason for these changes is the intention to widen the number of scholars who are directly involved in the editorial processes, especially young researchers, who learn from more experienced colleagues and take responsibility for complex tasks. They will ensure the future of the journal. I thank you all for your precious work, engagement, productive meetings and an inspiring working atmosphere!

Our professional colleagues help us prepare contributions for publishing and offer much needed administrative and technical support. Although I will not list everyone to whom I am deeply indebted for their involvement in *Libri & Liberi* because there are so many names that this Editorial would far exceed a reasonable word count, I feel I must mention three persons who have been with us from the very beginning and never get tired of editorial requests and fads, even at very short notice: Antonija Balić-Šimrak, who designs the journal, Mark Davies, the English language editor, and Nataša Vuković, who is responsible for the layout. Besides, many graduate students and MA candidates have participated as helping hands, and some still volunteer in the journal office. Their enthusiasm and joy remain an important part of the cosy ambience and an essential source of the vitality of *Libri & Liberi*. Thank you all, for I can always depend on you!

The development of *Libri & Liberi* (including the names of many who have participated in the process) is written down in its pages, colophons, and the publication information units both in the printed copies and on our web pages. These also include citation and indexing databases where *Libri & Liberi* is referenced, and the journal

ranking information. However, in this text, I focus rather on the published issues of *Libri & Liberi* taken as a whole.

Over the period of ten years, we have written and edited 4,364 pages, i.e. almost 220 per issue on average. The most extensive was the first issue of the fifth volume (312 pp), and the thinnest were the first issues of the first two volumes (168 pages each). We have published over four hundred contributions, written or prepared by 220 different authors coming from 30 different countries, most often from Croatia, the USA, Germany and Italy. We are glad that as many as 38 authors were graduates or young postgraduates and over 30 authors were doctoral candidates when they published their first texts in *Libri & Liberi*. This reflects the policy of the journal to encourage students and young researchers to join the academic community. Indeed, quite a few have afterwards continued publishing their works as professionals or young scholars.

Half of all the authors, i.e. 110, wrote 115 research and report papers (66 in English, 44 in Croatian, and 5 in German). Two-fifths are by Croatian authors, and three-fifths by authors from other countries. Nearly 300 scholars helped us evaluate the papers offered for publication; their names are listed in the section Reviewers on the journal website.

We have published 154 book reviews. Over half of these present academic books published in English (86); about a third of the reviews are dedicated to books published in Croatian (48), sixteen to books published in German, two to books in Italian, and two to books published in French and Slovenian, respectively.

The sections Dusty Covers, Fact File, and Reprinted Papers offer old texts and documents which reveal lesser-known facts about Croatian children's literature and demonstrate that phenomena found in the Croatian context correspond to other European and, to a certain extent, global children's literature. We cherish the publication of such materials, hoping to offer substance for further research and to establish and maintain a vibrant international exchange among researchers of individual national literatures and cultures. Ten titles and artefacts from the past of limited availability have been reissued. Segments of 15 titles have been published in a similar way, as well as 14 articles, papers, and items relevant for a more profound understanding of Croatian children's literature.

We have published several special issues. Two were dedicated to the hundredth anniversaries of two children's classics by Ivana Brlić-Mažuranić: issue 2(2) 2013 celebrated the novel *The Strange Adventures of Hlapić the Apprentice* (1913), and issue 5(2) 2016, the collection of literary fairy tales *Tales of Long Ago* (1916). The 150th anniversary of Carroll's *Alice's Adventures in Wonderland* was honoured in issue 4(2) 2015, and the 100th anniversary of the Great War was commemorated by contributions concerning children's literature and culture of the period in issue 7(2) 2018. We are especially proud of the issue about the materiality of picturebooks, 8(2) 2019, prepared by guest editor Ilgım Veryeri Alaca from Turkey. I use this opportunity to express my thanks to Ilgım once more for such admirable collaboration and for her outstanding editorial work.

A few issues accentuated certain topics. Issue 1(2) 2012 comprised several contributions dedicated to the 200th anniversary of the Grimms' *Children's and*

Household Tales (Kinder- und Hausmärchen), including the first 19th century translations of individual tales into Croatian. Issue 3(2) 2014 emphasised two subjects: the works of Krunoslav Kuten, a Croatian children's poet of the 19th century, and revealed details of the professional biography of Ivana Brlić-Mažuranić, who was the first lady member of the Academy of Sciences and Arts and who was four times nominated for the Nobel Prize in Literature. The prominent topic of issue 5(1) 2016 was the Croatian publication series of children's literature *Vjeverica* [Squirrel], dominant in Croatia in the second half of the 20th century.

The present issue maintains the international orientation and openness to diverse themes and approaches which we value in *Libri & Liberi*. It contains five papers by authors from five separate countries. Three of them consider the relationship between the past and the present from different points of view. Yuliya Stodolinska interprets metaphorical meanings of the verbal and the visual representations of oceanic spaces in *American Girl*, a publication series of novels about girls from different periods of American history and from the present time. Anastasia Oikonomidou explores novels by Christos Boulotis, a contemporary Greek children's author and demonstrates that they raise ideologically burdened themes which are frequently the matter of controversy in contemporary public communication. Harjito analyses Javanese folk tales for children in regard to the position and status of the female characters they present and shows that traditional and old-fashioned social norms are still conveyed to young readers in recent publications of old narratives. Anikó Utasi addresses a similar matter, studying new retellings of the Grimms' tales by the Hungarian author Aliz Mosonyi, who offers old texts to contemporary readers in the new apparel of innovative, playful, witty, and intermedial forms. Mirzana Pašić Kodrić considers the issues of ethics, aesthetics, and ideology in children's literature from the angle of contemporary critical approaches, especially ethical criticism as an interdisciplinary link between philosophy and literary scholarship.

Two sections are dedicated to our jubilee. The cover illustrations by Antonija Balić Šimrak are shown in the Dusty Covers section. This is an opportunity to fully appreciate her subtle visual expression, especially for those readers who follow only the online version of *Libri & Liberi*: the illustrations are visible in their entirety only if one can see both the front and the back covers of individual issues, and the back covers are not accessible online. The section Fact File comprises the bibliography of the twenty issues of our journal and a list of authors whose works were published in this ten-year period, compiled by Helena Horžić. Thus, the bibliography of this issue is also included, and the section is autoreferential.

I sincerely hope that you will have pleasure in opening the pages of the old and new issues of *Libri & Liberi* and find texts and materials to inspire you not only to widen the area of research in children's literature and culture, but also to join us as authors and associates.

Smiljana Narančić Kovač